

Trešnjevka koja nestaje

Zlatka Dermičeka

Maša Štrbac

Gradovi su kolijevke zapadne civilizacije, kako je to lijepo opisao Lewis Mumford u svojoj temeljnoj knjizi "Grad u historiji". Izvorišta napredne misli, mjesta uzleta duha, gradovi su u isto vrijeme i pokazatelj bolesti društva, simptom svih njegovih mana. Iz njih je moguće iščitati sve najvažnije društvene procese, jer gradovi su poprišta društvenih previranja, pozornica borbe za moć i prestiž.

Trešnjevka svojom poviješću odražava sve društvene mijene koje su pogadale Zagreb.

Od tridesetih godina prošlog stoljeća kada na periferiji grada poprima svoje prve obrise stihijskim podizanjem elementarnih nastambi za radništvo, bez komunalne infrastrukture, od kraja Drugog svjetskog rata Trešnjevka biva zahvaćena snažnim razvojem grada i industrijalizacijom, i ugrađena u samo gradsku jezgru, postavši njenim sastavnim dijelom. Ipak, cijelo se to vrijeme (kao i danas) njen razvoj odvijao bez nekog plana, ili bolje rečeno, nekoliko se planova i strategija nadmetalo, a niti jedna nije do kraja realizirana.

Danas tako na ovom području grada možemo zateći podjednako plansko naselje Prve hrvatske štedionice, kao i ostatke stihijski podizanih skromnih prizemnica s povrtnjacima uz Trešnjevačku tržnicu, te u najnovije vrijeme podignute stambene blokovske monolite u Adžijinoj ulici i drugdje. Svi ti slojevi grada danas postoje jedni uz druge, kao svjedoci svog

vremena, kao jedan sloj u povijest razvoja ovog dijela grada.

Upravo njihovu ne baš «miroljubivu koegzistenciju» bilježi Zlatko Dermiček svojim objektivom, i to ustrajno posljednjih 30 godina, od 1978. do danas.

Izbor motiva otkriva duh šetača, bez nekog unaprijed zacrtanog plana. Dermiček se ne usredotočuje na pojedine tipove promjena ili određenu tipologiju objekata, naprosto bilježi sve što mu se u trenutku učini zanimljivim, prepuštajući se instinktu.

Ova izložba nije fotografska studija urbaniteta, nego individualna,

emotivna šetnja vlastitim kvartom. Pred nama se nižu poznati, legendarni (sad već bivši) restoran "Dvije lipe", bezimni park u Mihovljanskoj u jesen, pitome i prostrane Dužice prije nego što su postale mračni koridor između visokih zgrada, bivše Kupalište na Savi, skrovita dvorišta sa mačkom na travnjaku, rubljem koje se suši na vjetru i pumpom za vodu, sve to tik uz najnoviji neborder... Različiti načini života suspostoje ovdje jedni uz druge, kao u nekom nadrealističkom kolažu. Stvarnost ovdje nadmašuje maštu, apsurdni povijesti prevladavaju razum. Nespojivi "parovi" strše u

urbanoj matrici grada, pružajući otpor urbanoj logici. Ali grad je odraz života, a on nikad nije baš sasvim logičan. Gledajući te fotografije slijepih ulica, s trošnim kućercima sljubljenim uz gigantske blokove, šetamo kroz povijest ovog grada, zapinjuću, spotičuću, ne glatku povijest, nego trnovitu, neizvjesnu ... Inventarskim marom Dermiček dokumentira ovu začudnu «baštinu», sa svim njenim apsurdima: kolodvor bez pruge, postolje bez spomenika, stratišta arhitekturnog booma, pomahnitalog kapitala koji bahato gazi sve pred sobom. I raslinje, divlje i neobuzdano granje

i žilavi korov, ravnopravni su protagonisti te borbe za opstanak, opkoljavajući napuštene nastambe, ničući uokolo napuštenih tratina koje još nije zaposjela neka građevinska tvrtka, izbijajući iz porušenih krovova, obgrljujući oronule zidove...

Kako vrijedna postaju ta slikovna svjedočanstva, ponekad rijetka, posljednja utočišta naših sjećanja, memorije ovog grada! Dermičekove fotografije predstavljaju vrijedan trezor naših sjećanja, našu emotivnu poputbinu, dragulje uspomena, naš oslonac u svijetu koji se vrtoglavo mijenja, naše uporište, ono što nam pokazuje otkud dolazimo i gdje idemo.

Zato ove i ovakve fotografije moramo čuvati, i obogaćivati ih novim fotografijama, stvarati zalihu naših sjećanja na naš kvart i naš grad za buduće generacije!

